

•
Lamm Vanda, a Magyar Tudományos Akadémia alelnöke 2019-ben, a Magyar ENSZ Társaság konferenciáján

LAMM VANDA

professor emeritus

SZE Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar,

kutatóprofesszor emeritus

Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézet

Some Thoughts on the Proliferation of International Courts and Tribunals

ABSTRACT

In the second half of the 20th century and in the first decades of the 21st century not only further international courts and tribunals resolving traditional interstate disputes have been set up, but new types of international courts as well. The functioning of the new courts contributes to the peaceful settlement of disputes between States, the international protection of human rights, the reinforcement of regional economic cooperation and they also ensure to hold to account perpetrators of the gravest international crimes, in summary, they promote the prevalence of the rule of law in international law.

Keywords: human rights courts ■ courts of regional economic integration organizations ■ forum shopping ■ fragmentation of international law ■ legal transplantation ■ spread of compulsory jurisdiction ■ relations between international courts and national courts

I.

Even though the settlement of disputes between States by arbitration dates to several centuries ago, the functioning of permanent international courts looks back on barely longer than one hundred years and for decades merely a few international courts existed.

At the Hague Peace Conferences held in 1899 and 1907, issues related to international adjudication were amply addressed, however, no agreement was reached on a permanent international court; the result of the negotiations was the Permanent Court of Arbitration, what this did not qualify as a permanent court, since it was in fact a list of experts designated by the States parties to Convention I. adopted at the Hague Peace Conferences of 1899 and 1907.

The first permanent international court was established within a regional framework in 1907, namely, the Central American Court of Justice, however, it functioned for merely 10 years.

At the peace talks following World War One a decision was made to set up a permanent international court, the Permanent Court of International Justice, which in 1945 was superseded by the International Court of Justice, the principal judicial forum of the United Nations.

In the second half of the 20th century and in the first decades of the 21st century considerable changes ensued in relation to international adjudication, namely, not only further international courts and tribunals deciding traditional interstate disputes have been set up, such as the International Tribunal for the Law of the Sea and the OSCE Court of Conciliation and Arbitration, but also international courts of different character.^[1]

II.

1. As it is well-known, following the World War Two, not only the codification of human rights in international conventions commenced, but step by step the international institutions monitoring and safeguarding the observance of human rights were established as well, such as human rights committees and courts. First and foremost, human rights courts depart from international courts resolving classic interstate disputes so far as their tasks include the examination of matters related to the interpretation and application of regional human rights conventions and other documents concerning human rights, as well as to decide on the individual complains submitted by individuals, groups of individuals or NGOs or States concerning violations of human rights. At present three highly important human rights courts operate: the European Court of Human Rights, the Inter-American Court of Human Rights as well as the African Court of Human and People's Rights.

The human rights courts are interpreting conventions in an evolutive manner and of the teleological interpretation of treaties, by which they contribute greatly to the formation of the international *corpus juris* of human rights.

2. Another group of the new types of courts imply the courts of economic integration organisations. In the second half of the 20th century and the first decades of the 21st century the number of judicial dispute resolution mechanisms operating within regional economic integration organisations has considerably increased, via which the States belonging to these organisations intend to secure the uniform interpretation of the founding treaties of the integration and of secondary legal sources, thereby reinforcing the integration.^[2]

[1] Karen J. Alter estimates the number of currently functioning courts to be 25, however, this number depends on the discretion whether certain conflict resolution mechanisms, e.g., that of the World Trade Organisation we align with the courts. See Alter, 2014, 65.

[2] Cf. Tino, 2015, 469-470.

According to some authors, the dispute resolution bodies function in the framework of up to 55 regional economic and political organisations, however, only a part of these can be considered to be courts.^[3] Such courts of regional economic-political integration organisations are as follows: in Europe, the Court of Justice of the European Union and the EFTA Court; in Africa, the East African Court of Justice, the COMESA (Common Market for Eastern and Southern Africa) Court of Justice, the ECOWAS (Economic Community of West African States) Community Court of Justice and the Southern African Development Community Tribunal; in Latin America, the new Central-American Court of Justice, the Court of Justice of the Andean Community and the Mercosur (Mercado Común del Sur) Permanent Review Tribunal; while in the Caribbeans, the Caribbean Court of Justice operate.

3.The new types of courts include the international criminal courts, which were established to investigate and prosecute individuals for greave breaches of international criminal law or international humanitarian law, as such we can mention the International Criminal Court and the two *ad hoc* criminal tribunals established pursuant to UN Security Council resolutions, namely, the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia and the International Criminal Tribunal for Rwanda, and the hybrid criminal courts.

The human rights courts and the courts of regional integration organizations differ considerably from traditional international courts which resolve on interstate disputes, primarily because the competence of these new courts is not only confined to the settlement of interstate disputes, but they resolve the disputes of other subjects'of law, thus the disputes between non-states actors, and disputes of the latter with States. The increase in the number of international courts is a great novelty in the international law of the era, since these courts, beyond the settlement of specific legal disputes, have a significant role in the development of international law and as Lauterpacht emphasised the fact that "(T)he development of international law by international tribunals is, in the long run, one of the important conditions of their continued successful functioning and of their jurisdiction".^[4] Apart from these, the proliferation of international courts has other consequences as well, which have been addressed in special literature voluminously.^[5] Beyond the above, based on the establishment, features, and operation of various international courts, we wish to highlight some of them.

III.

1.In comparative jurisprudence, legal transplantation is an issue treated considerably, and many authors address the issues of legal transplantation mostly be-

[3] Cf. Baudenbacher – Clifton, 2014, 251.

[4] Lauterpacht, 1982, 6-7.

[5] An exhaustive review of this, see Dupuy – Viñuales, 2014, 135-157.

tween different legal systems, between national laws, or between national laws and international law. In the scope of studies related to international law only scarcely do we find works concerning international courts and in the context of legal transplantation these works mostly deal with general legal principles of law recognised by civilised nations under Point c) of Para. 1 of Article 38 of the Statute of the International Court of Justice or they analyse the definitions or arguments borrowed from national laws appearing in the decisions of international courts.^[6]

However, legal transplantation can be discerned in other aspects in the context of international courts, and especially the new-type international courts instantiate this. In relation to the establishment and functioning of these courts, legal transplantation is clearly discernible, so far as at the different groups of courts following and adoption of certain models is well noticeable. The models of the African and Latin-American regional economic integration organisations were the European Economic Community and the European Union, and this applies to the dispute settlement mechanisms of these organisations as well,^[7] most of which follow the European Court of Justice as to their structure, operation, procedural rules, and the types of their decisions.

For regional human rights courts also, the European model was definitive, which is understandable since of the international systems of the protection of civil and political rights we can certainly designate the European Court of Human Rights the most successful and efficient.

With respect to judicial fora legal transplantation can be traced at *ad hoc* criminal courts as well, so far as the structure and the procedures etc. at the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia and the International Criminal Tribunal for Rwanda really coincide.

2. In the 1990s in international literature which were concerned about the harmful effects of the proliferation of international courts they were referring to the competition among judicial fora and to the possibility of forum shopping.

Undoubtedly, because of the simultaneous operation of various international courts with the same competence, the possibility of forum shopping may arise, that is, the opportunity may be open for the States, other entities, or natural persons to opt for a judicial forum with their dispute (if they have a *locus standi* before the relevant courts), from which they expect a more favourable decision.

Without treating the issue of forum shopping in detail, we need to set forth that the opportunity to choose from several international judicial fora cannot be regarded as a new phenomenon in international law. Since already between the two World Wars the States could decide themselves whether to submit their dispute either to an arbitration court consisting of the members of the Permanent Court of Arbitration or to the Permanent Court of International Justice.^[8]

[6] A good example for that is a recent monography of George Mousourakis. Cf. Mousourakis, 2020, 30-32.

[7] According to special literature the courts which consider the Court of the European Union to be a model amount to a dozen. Cf. Alter – Helfer – Saldias, 2012, 632.

[8] In this context, see Boisson de Chazournes, 2017, 16-30.

As for the rivalry among the various international courts, naturally, this cannot be excluded. This, however, has been from the outset restricted by the exclusive jurisdiction of some courts for certain disputes. Usually, the International Court of Justice and the International Tribunal for the Law of the Sea have been referred to as examples for rivalry among judicial fora, which cannot be excluded because of the provisions on the jurisdiction *ratione materiae* of the two courts. However, the real rivals for these two courts are the arbitration courts, mainly the arbitration courts consisting of the members of the Permanent Court of Arbitration, which are a kind of “gap-filling” instrument of the settlement of disputes pursuant to Annex VII of the International Convention on the Law of the Sea.^[9]

3) Related to the proliferation of international courts, the most frequently voiced concerns have been the threat of the fragmentation of international law and of the different interpretation of international legal norms by different international courts.

We need to note that these views cannot be considered novelty, since already at the beginning of the 1950s Winfried Jenks wrote that in the scope of different historical, functional, and regional groups of the world different international treaties were elaborated and adopted; and these prevail separately, their relationship is in a way analogical to the national laws of States distinct from each other.^[10]

The views pertaining to the fragmentation of international law were emphasised at the end of the 1990s with reference to the growing number of international courts.^[11]

Obviously, in the case of the simultaneous existence and functioning of several international courts, it cannot be excluded that certain norms of international law are interpreted differently. An example for the differing interpretation by the international courts is the standpoint taken by the *ad hoc* Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia in the Tadić case, which departed from the decision of the International Court of Justice in the *Military and Paramilitary Activities in and against case* as well as in the *Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide case* (Bosnia and Herzegovina v. Serbia and Montenegro), which construed the issue differently whether, because of the dependence of armed groups on the State and the control exercised by the State over these groups, the relationship between them can be considered to be so close that the activity of the group can be attributed to the specific State.^[12]

[9] From the entry into force of the UN Convention on the Law of the Sea in 1982 to the spring of 2022, to the arbitration courts functioning under the auspices of the Permanent Court of Arbitration 14 disputes related to the law of the sea were submitted.

[10] Jenks, 1953, 403.

[11] A multiplicity of the works of special literature treats the questions of the fragmentation of international law, see especially Koskenniemi – Leino, 2002, 553-579. According to the authors of the study, those who worried over the fragmentation of international law in fact were anxious about the privileged status of the International Court of Justice. See also, Dupuy – Viñuales, 2014, 147-149. The fragmentation of international law was also considered by the International Law Commission, and in 2002, it set up a special Study Group for the examination of the issue.

[12] In this context, see Cassese, 2007, 649-668.

The different interpretation of international law, as Luis Barrionuevo Arévalo points that out, can be primarily traced back to the absence of hierarchical order among international courts, and with respect to certain disputes international courts do not have exclusive jurisdiction, and where the exclusive jurisdiction applies, for example, in the case of human rights courts, we encounter horizontally related fora, which may easily arrive at differing conclusions in the interpretation of certain norms.^[13] However, this argument is only partly true. Namely, regional human rights courts pay close attention to one another, and the two human rights courts with significant legal practice, that is, the European Court of Human Rights and the Inter-American Court of Human Rights frequently refer to the other's decisions, what is more,^[14] in the legal practice of these two human rights courts some convergence can be discerned.^[15]

By our days we can assert that the concerns related to the fragmentation of international law have proved to be exaggerated,^[16] and in fact among the decisions of different international courts there are no greater differences than among the ones reached by the courts of any Federal State.^[17]

4)The emergence of new international courts has contributed to the reinforcement of the rule of law in international law so far as an increasing number of courts are conferred with compulsory jurisdiction.

In this context, first and foremost we should mention the courts of the regional economic and political integration organisations, most of which by the founding States have been conferred with compulsory and exclusive jurisdiction in matters of the interpretation and application of primary and secondary sources of law of the given integration system.

The proliferation of compulsory jurisdiction is noticeable in the case of regional human rights courts, however, this still cannot be considered general, since in our days solely the European Court of Human Rights has compulsory jurisdiction and the realisation of this took almost four decades.

Regarding traditional interstate disputes some progress has been made around compulsory jurisdiction, although, the International Court of Justice has the same compulsory jurisdiction based on unilateral declarations as the one adopted by the founding fathers of the Permanent Court of International Justice upon the elaboration of the optional clause system one century ago. At the same time, the solution of contracting in substantiating the optional clause has become quite widespread, and this is the principle on which the compulsory jurisdiction of several judicial fora is based on. Thus, this solution is applied in the

[13] Arévalo, 2009, 49.

[14] From the legal practice of the European Court of Human Rights we know about 60 decisions in which they expressly referred to the legal practice of the Inter-American Court of Human Rights. See also, Raisz, 2010.

[15] Cancçado Trindade, 2010, 256.

[16] In this context, see Blutman, 2020, 105-111.

[17] Lock, 2015, 24.

case of the compulsory jurisdiction of the International Tribunal for the Law of the Sea, of the OSCE Court of Conciliation and Arbitration, and of certain human rights courts.

5. The phenomenon that the prevalence of direct relations between international courts and national courts has become established and its institutional forms have been elaborated is related to the functioning of new international courts.

The courts of the regional integration organisations and regional human rights courts exercise “compliance with treaties control” over the legislation and legal practice of the States belonging to the given system, thereby exercising functions similar to those of Constitutional Courts. Beyond this, these courts are in direct relation with Member State courts, and they cooperate with them, which in the case of courts deciding traditional interstate disputes is excluded by reason of the character of the matter.

In the framework of the preliminary ruling procedure, in all cases in which the interpretation of norms related to the integration are necessary, the Member States’ courts are authorised, and in certain cases obligated, to refer to the court of the integration organisation for preliminary ruling on the precise interpretation or validity of the law of the integration,^[18] and the courts of the integration organs via their rulings by all means influence the decision of the national court of the Member State in a specific case. It is a further separate issue whether e.g., in the case of the European Court of Justice the relation between that Court and the national courts can be construed as a monologue or a dialogue. The European Court of Justice designates that as an instrument of cooperation and uses the term of “dialogue” with reference to the common responsibility and equality of the two sides.^[19]

The direct relation with national courts can be shown in the practice of human rights courts as well. This, however, has prevailed solely at the European Court of Human Rights since, after the entry into force of Protocol 16 to the European Convention on Human Rights in 2018, the highest courts and tribunals of the States parties to the European Convention on Human Rights “may request the Court to give advisory opinions on questions of principle relating to the interpretation or application of the rights and freedoms defined in the Convention or the Protocols thereto.” [Article (1)], however, the opinions do not bind the court requesting the opinion.

[18] At the court of several economic integration organisations the preliminary ruling procedures are designated as advisory opinions, for example, at the EFTA Court, the COMESA Court of Justice and the Mercosur Permanent Review Tribunal.

[19] In this context, see Krommendijk, 2021, 111.

IV.

As a conclusion one can state that the increase in the number of international courts and tribunals is a great novelty in the international law of the second half of the 20th century and the first decades of the 21st century. That was necessitated by the prominence of the protection of human rights, the intensification of regional economic integration, furthermore, the demand to hold to account the perpetrators of the gravest international crimes committed during local and international armed conflicts by the international community of States.

Initially, the proliferation of international courts found negative response, for instance, in special literature many experts were concerned primarily about the opportunity of forum shopping and the fragmentation of international law, however, by today it is proven that such threats are not to be feared.

Nowadays the functioning of the new types of international courts contributes not only to the peaceful settlement of disputes, but highly promote the development of international law, and the establishment of the international *corpus juris* of human rights.

The increasing number of international courts having compulsory jurisdiction, and the institutionalisation of direct relations and cooperation between international judicial fora and national courts demonstrate predominance of the rule of law in international relations.

BIBLIOGRAPHY

- Alter, Karen – Helfer, Laurence R. – Saldias, Osvaldo (2012): Transplanting the European Court of Justice: The Experience of the Andean Tribunal of Justice. In: *American Journal of Comparative Law*. Vol. 60, No. 3. 629-664.
DOI: <https://doi.org/10.5131/ajcl.2011.0030>.
- Alter, Karen J. (2014): The Multiplication of International Courts and Tribunals after the end of the Cold War. In: Romano, Cesare Pr. – Alter, Karen J. – Shany, Yuval (eds.): *The Oxford Handbook of International Adjudication*. OUP, Oxford. 63-89.
DOI: <https://doi.org/10.1093/law/9780199660681.003.0004>.
- Arévalo, Luis Barrionuevo (2009): The Multiplication of International Jurisdictions and the Integrity of International Law. In: *ILSA Journal of International and Comparative Law*. Vol. 15. Iss.1. Article 5.
- Baudenbacher, Carl – Clifton, Michael James (2014): Courts of Regional Economic and Political Integration Agreements. In: Romano, Cesare Pr. – Alter, Karen J. – Shany, Yuval (eds.): *The Oxford Handbook of International Adjudication*. OUP, Oxford. 250-277.
DOI: <https://doi.org/10.1093/law/9780199660681.003.0012>.
- Blutman László (2020): A nemzetközi jog fragmentációja: utóirat egy kifulladásos vitához. (The Fragmentation of International Law: Post Scriptum to an Exhausted Debate). In: *Jogtudományi Közlöny*. 75 évf., 2020/3. sz. 105–111.

- Boisson de Chazournes, Laurance (2017): Plurality in the Fabric of International Courts and Tribunals: The Threads of a Managerial Approach. In: *The European Journal of International Law*. Vol. 28. No. 1. 13-72.
DOI: <https://doi.org/10.1093/ejil/chx020>.
- Cassese, Antonio (2007): The Nicaragua and Tadic Tests Revisited in Light of the ICJ Judgment on Genocide in Bosnia. In: *European Journal of International Law*. Vol. 18. No. 4. 649–668.
DOI: <https://doi.org/10.1093/ejil/chm034>.
- Cancçado Trindade, Antônio Augusto (2010): *Towards Compulsory Jurisdiction: Contemporary International Tribunals and Developments in the International Rule of Law*. (Available at: https://www.oas.org/es/sla/ddi/docs/publicaciones_digital_XXXVII_curso_derecho_internacional_2010_AntonoAugusto_Cancado_Trindade.pdf).
- Dupuy, Pierre-Marie – Viñuales, Jorge E. (2014): The Challenge of 'Proliferation: An Anatomy of the Debate. In: Romano, Cesare Pr. – Alter, Karen J. – Shany, Yuval (eds.): *The Oxford Handbook of International Adjudication*. OUP, Oxford. 135–157.
DOI: <https://doi.org/10.2139/ssrn.2125201>.
- Jenks, Wilfried (1953): The Conflict of Law-Making Treaties. In: *British Yearbook of International Law*. Vol. 30. 401-451.
- Koskenniemi, Martti – Leino, Päivi (2002) Fragmentation of International Law? Post-modern Anxieties. In: *Leiden Journal of International Law*. Vol. 15, Issue 3. 553-579.
- Krommendijk, Jasper (2021): *National Courts and Preliminary References to the Court of Justice*. Edward Elgar Publishing, Cheltenham Glos.
DOI: <https://doi.org/10.4337/9781800374171>.
- Lauterpacht, Sir Hersch (1982): *The Development of International Law by the International Court*. Stevens and Sonns Limited, 1958. Reprinted: Grotius Publication Limited, Cambridge.
- Lock, Tobias (2015): *The European Court of Justice and International Courts*. OUP, Oxford.
DOI: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199660476.003.0003>.
- Mousourakis, George (2020): *Comparative Law and Legal Traditions. Historical and Comparative Law Perspectives*. Springer International Publishing.
- Raisz, Anikó (2010): *Az emberi jogok fejlődése az Emberi Jogok Európai és Amerikaközi Bíróságának kölcsönhatásában (The Development of Human Rights in the Interaction of the European Court of Human Rights and the Inter-American Courts of Human Rights)*. Novotni Alapítvány, Miskolc.
- Tino, Elisa (2015): Settlement of Disputes by International Courts and Tribunals of Regional International Organizations. In: Virso, Roberto – Ingravallo, Ivan (eds.): *Evolutions in the Law of International Organizations*. Brill–Nijhoff, Leiden–Boston. 468–508.
DOI: https://doi.org/10.1163/9789004290198_020.

•
Lévayné Fazekas Judit 2021-ben, a Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar karácsonyi rendezvényén

LAPSÁNSZKY ANDRÁS

*tanszékvezető egyetemi docens**SZE Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar*

A magyar hírközlési fogyasztóvédelem közigazgatási rendszere, különös tekintettel a hálózatsemlegesség jogvédelmi intézményére

ABSZTRAKT

A tanulmány tudományos nézőpontból dolgozza fel a hírközlési fogyasztóvédelem sajátos intézményeit, fontosságát és hatását az egész hírközlési piacra, ezen keresztül pedig a teljes nemzetgazdaságra. Ennek keretében elméleti megközelítésben tárgyalja e különös fogyasztóvédelmi igazgatás legfontosabb jogvédelmi intézményét, a hálózatsemlegességet, amely mind az Európai Unió, mind hazánk egyik legérdekesebb új hírközlési jogintézménye, és amelytől mind a piaci verseny fejlődését, mind a fogyasztók jogainak határozottabb garanciáit várják az uniós szabályozásban.

Kulcsszavak: hírközlés ■ fogyasztóvédelem ■ gazdasági igazgatás
■ hálózatsemlegesség

I. A HÍRKÖZLÉSI FOGYASZTÓVÉDELEM ALAPJAI, JOGÉRVÉNYESÍTÉSE

Az előfizető és a szolgáltató közötti elektronikus hírközlési előfizetői jogviszony keretében történő jogszerű teljesítés ellenőrzése és az esetlegesen szükségessé váló állami beavatkozás, illetve vitarendezés – az igénybe vett szolgáltatások sokféleségére, speciális tartalmára tekintettel – megoszlik a hírközlési hatóság, más hatóságok (jellemzően az általános fogyasztóvédelmi hatósági feladatokat ellátó szerv), valamint a polgári ügyekben eljáró bíróság között. Az előfizetői jogviszony ugyanis alapvetően magánjogi jellegű megállapodáson alapul, ugyanakkor a közjog – főként az előfizetők, felhasználók védelme érdekében – bizonyos körben korlátozza a felek szerződési szabadságát. E garanciális közjogi rendelkezések többsége az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályokban jelenik meg, amelyek részletesen szabályozzák az előfize-

tői szerződés létrejöttét, módosítását, megszűnését, a szolgáltatásnyújtás szünetelését, korlátozását, a szolgáltatásra vonatkozó minőségi követelményeket, az ügyfélszolgálat működését, a számlázás és a panaszkezelés rendjét, illetve a közvetítőválasztás, valamint a számhordozás lehetőségét.

Az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályok érvényesülését a hírközlési hatóság ellenőrzi. Mindemellett a fogyasztónak minősülő előfizető és a szolgáltató közötti elektronikus hírközlési előfizetői jogviszonyban az általános, tehát valamennyi szolgáltatási ágazat tekintetében irányadó fogyasztóvédelmi szabályok is érvényesülnek, így maga a fogyasztóvédelmi törvény, de általános fogyasztóvédelmi szabályok érvényesülnek a távollévők között kötött előfizetői szerződésekre, illetve a szolgáltatók által fogyasztókkal szemben tanúsított üzleti magatartás tisztességességére is. Az általános fogyasztóvédelmi rendelkezések ellenőrzése jellemzően az általános fogyasztóvédelmi hatósági feladatokat ellátó szerv hatáskörébe tartozik, de jogszabályban meghatározott körben eljár a versenyhatóság vagy a pénzügyi rendszer felügyeletét ellátó hatóság is. Az elektronikus hírközlési előfizetői jogviszony közjog által nem szabályozott aspektusaira a polgári jog általános szabályai vonatkoznak, e körben az előfizető vagy a szolgáltató polgári bíróság előtt érvényesítheti a jogviszonyból eredő – jellemzően a díjfizetéssel összefüggő, vagy kártérítés iránti – igényeit.

Az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályok érvényesülését a hírközlési hatóság felügyeleti hatáskörben ellenőrzi.

A hírközlési felügyeleti tevékenység a Hkt.-ban és 2011. augusztus 2-ig az Eht.-ban is piacfelügyelet néven jelent meg, tekintettel azonban arra, hogy az Eht. piacfelügyeleti eljárásai inkább a piacszabályozás körébe tartoztak, a törvénymódosítás elkülönítette a hivatalból végzett, átfogó jellegű, valóban piacfelügyeleti tevékenységet az egyedi ügyekben lefolytatott eljárásoktól, amely utóbbi jogintézmény az általános hatósági felügyelet elnevezést kapta. A piacfelügyeleti tevékenység célja a törvényben rögzített célok megvalósítása, amelyek közül az Eht. külön kiemeli az elektronikus hírközlési piac zavartalan működését, a verseny fenntartásának elősegítését, és nem utolsósorban a piaci szereplők, vagyis az elektronikus hírközlési tevékenységet végzők, valamint az előfizetők és felhasználók érdekeinek védelmét. A piacfelügyeleti tevékenység keretében a hatóság nemcsak az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályok érvényesülését, hanem általánosságban a piac működését kíséri figyelemmel. A piacfelügyeleti eljárás mindig hivatalból indul, eredményeként pedig egybefoglalt – valamennyi ügyfélre vonatkozó – hatósági döntés születik, amelyben a hatóság értékeli a jogérvényesülést, megállapítja az esetlegesen feltárt jogsértéseket, meghatározza azok jogkövetkezményét, illetve meghatározza az önkéntes jogkövetést biztosító állami beavatkozás fejlesztésének, esetleges átalakításának szempontjait. Ehhez képest az általános hatósági felügyeleti eljárás az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályokban, valamint a szolgáltatók általános szerződési feltételeiben foglaltak érvényesülésének, betartásának egyedi ügyben történő vizsgálatára irányul. Általános hatósági felügyeleti eljárás kérelemre vagy hivatalból indulhat, az eredményként megállapított jogsértés esetén

pedig a hatóság jogkövetkezményt alkalmaz. Mindkét típusú felügyeleti eljárást megelőzheti hatósági ellenőrzés, amelyet követően csak jogsértés gyanúja esetén indul meg a jogalkalmazásra irányuló felügyeleti eljárás.

Mind a piacfelügyeleti, mind az általános hatósági felügyeleti tevékenység véghezvethető az ún. felügyeleti terv részeként, vagy terven kívül, tehát esetileg.^[1] Továbbá az NMHH rendszeresen részt vesz az Európai Unióban működő társhatóságokkal közösen szervezett európai ellenőrzési kampányokban is.^[2] A hatóság minden év végén köteles elkészíteni és közzétenni a következő évre vonatkozó felügyeleti tervét, amely a tervezett átfogó ellenőrzéseket és hatósági eljárásokat egyaránt tartalmazza (a felügyeleti terv az első félév végén felülvizsgálható és a tapasztalatok alapján, ha szükséges, módosítható). A terv készítésénél a hatóság először a problémás területeket, tehát a valószínűsíthetően jogsértő gyakorlattal érintett elektronikus hírközlési szolgáltatásokat azonosítja, amelyek során figyelembe veszi az előző évben lefolytatott átfogó ellenőrzések és hatósági eljárások tapasztalatait, a beérkezett kérelmek és egyéb megkeresések elemzésével nyert információkat, valamint a piaci trendeket. Ezt követően a hatóság az ellenőrzéssel érintett szolgáltatói kört egy 10-20%-os reprezentatív minta alapján határozza meg, akként, hogy a vizsgálat minél nagyobb előfizetői létszámot öleljen fel, és – az egyenlő elbánás érdekében – a hasonló (tehát azonos területen működő, közel azonos számú előfizetővel rendelkező) szolgáltatókat lehetőség szerint ugyanannyi tervfeladat érintse.^[3] A tervnek nem célja, hogy minden, a következő évben hivatalból lefolytatandó ellenőrzést és hatósági eljárást tartalmazzon (a hatóság terven kívül is bármikor eljárhat, ha azt a helyzet indokolja), hanem azokat a stratégiai irányokat jelöli ki, amelyek a hatóság megítélése szerint kiemelt figyelmet érdemelnek. Tehát a terv egyfajta súlyozás, kockázatelemzés eredményének is tekinthető. Egyfelől a nyilvánosság, az érdeklődő közvélemény tájékoztatása révén növeli a hatósági munka átláthatóságát, és egyfajta visszacsatolást is biztosít a társadalom számára azzal kapcsolatban, hogy a hozzá beérkezett információk alapján a hatóság mit tekint a hírközlési piac felügyeleti szempontból releváns, kiemelt figyelmet érdemlő területeinek.

[1] Pl. 2019-ben az előfizetői szerződéskötésekkel kapcsolatban folyt terven kívüli átfogó vizsgálat. Ennek célja annak ellenőrzése volt, hogy a leendő előfizetők a jogszabály által előírt tájékoztatásokat megkapják-e, a szerződéskötéshez kapcsolódó előfizetői nyilatkozatokat megfelelő tájékoztatás után, az előfizető valós akaratának megfelelően rögzítik-e, és az előfizetők a szerződés megkötése előtt a szerződés tartalmát megfelelően megismerhetik-e. A szolgáltatók valós gyakorlatának megismerésére a hatóság próbavásárlásokat is végzett az országban több helyen. Ld. a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság elektronikus hírközléssel összefüggő tevékenységéről szóló 2019. évi országgyűlési beszámolójának a felhasználók érdekei védelmével foglalkozó része 3.4. pontját.

[2] Pl. 2019-ben LED-izzók adminisztratív és méréses vizsgálatára, valamint IoT- (Internet of Things) berendezések adminisztratív ellenőrzésére került sor, és a bevizsgált összesen tíz típusból mindegyik megfelelőnek bizonyult. Ld. az 1. jegyzetben említett 2019. évi beszámoló felhasználók érdekei védelmével foglalkozó része 3.2.8. pontját.

[3] Ld. az 1. jegyzetben említett 2019. évi beszámoló felhasználók érdekei védelmével foglalkozó része 3.1.1. pontját, amely módszertani leírás egyébként a korábbi évek beszámolóiban is hasonló tartalommal jelent meg.

Az elektronikus hírközlési tevékenységet végzők számára pedig jelzi a hatóság munkája várható fő irányvonalait, így lehetőséget ad számukra, hogy az ellenőrzésekre felkészüljenek (ugyanis, ha a szolgáltatók a felügyeleti tervet megismerve szintén kiemelt figyelmet kezdenek fordítani a várhatóan ellenőrzés alá eső területekre, akkor ezzel a felügyelet célja, a jogérvényesülés részben már meg is valósul). Másfelől a felügyeleti terv a hatóság munkájának megszervezésében, az erőforrások felhasználásának tervezésében is szerepet játszik.^[4]

A Hkt. és az Eht. tárgyi hatálya egyaránt rögzítette, hogy a magyar hírközlési törvényt (és ebből következően a felhatalmazása alapján kiadott rendeleteket) kell alkalmazni az ország területén végzett, illetve az ország területére irányuló elektronikus hírközlési tevékenységre, illetve minden olyan tevékenységre, amelynek gyakorlása során rádiófrekvenciás jel keletkezik. E körbe tartozik többek között az elektronikus hírközlési (előfizetői és hálózati) szolgáltatás nyújtásán túl az elektronikus hírközlő hálózat vagy berendezés üzemeltetése, illetve a végberendezések forgalmazása. Az elektronikus hírközlés szabályozásának tárgyi hatálya tehát jóval tágabb az előfizetőknek nyújtott szolgáltatás szabályozásánál.

A felügyeleti ellenőrzés alanya az elektronikus hírközlési tevékenységet végző természetes vagy nem természetes személy (szolgáltató). Kérelemre induló eljárásban ügyfélként részt vesz az előfizető is mint kérelmező. Hivatalbóli felügyeleti eljárás pedig indulhat a hatóság saját észlelése, vagy bejelentés alapján. A bejelentés a hírközlési felügyeleti eljárás sajátos jogintézménye. Bejelentő az lehet, aki egyébként nem minősülne ügyfélnek, vagyis a bejelentés nem az előfizető saját előfizetési szerződésének teljesítésével összefüggő panasz kivizsgálására, hanem általánosságban az elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályok érvényesülésének ellenőrzésére, tehát akár több előfizetői szerződést is érintően vélelmezett jogsértő cselekmény vagy állapot vizsgálatára irányul. A bejelentés alapján a hatóság mérlegeli, hogy hivatalból megindítja-e az eljárását vagy sem, és az ilyen módon hivatalból induló eljárásnak a bejelentő nem válik alanyává, a hatóság döntésével szemben nincs jogorvoslati joga. Természetesen ez esetben is érvényesül a közigazgatási hatósági eljárásokra irányadó azon általános rendelkezés, amely szerint a beadványokat tartalmuk szerint kell elbírálni, vagyis – és ezt az Eht. kifejezetten rögzíti is –, ha a bejelentés tartalma szerint kérelemnek, a bejelentő pedig ügyfélnek minősül, akkor a kérelemre induló eljárásokra vonatkozó szabályok szerint kell eljárni, vagyis a hatóság nem mérlegelhet az eljárásindítás körében.

Az előfizetői jogviszonyra vonatkozó elektronikus hírközlési szabályok, illetve az előfizetői szerződésben foglaltak érvényesülésének ellenőrzése kétfokú hatósági eljárásban történik. Első fokon az NMHH Hivatala jár el, a Hivatal döntése ellen pedig a hatóság elnökéhez lehet fellebbezni. Az elnök másodfokú döntése a közléssel véglegessé válik, a végleges döntés jogszerűsége közigazgatási

[4] Lapsánszky, 2013, 469-470.

perben vitatható, illetve azonnali jogvédelem keretében kérhető a keresetindítás halasztó hatályának elrendelése.

Általánosságban megállapítható, hogy az NMHH-hoz benyújtott legtöbb előfizetői, felhasználói kérelem szinte minden évben a mobiltelefon-szolgáltatásokat érintette, és jellemzően az előfizetői szerződések betartására, a szolgáltatás minőségére és a számlázásra vonatkozott. Ugyanakkor a kérelmek száma, valamint a felügyeleti terv keretében végzett ellenőrzéssel érintett szolgáltatók, illetve berendezéstípusok száma csökkentő tendenciát mutat, ami minden bizonynyal a fogyasztói érdekek védelmét célzó szabályozás – a berendezések esetében a technológia – fejlődésének, a hatósági beavatkozás eredményességének, tehát az alkalmazott intézkedések preventív hatásának, a fogyasztói tudatosság növelését célzó programoknak, illetve a szolgáltatók és a hatóság közötti, a jogérvényesülést elősegítő kommunikációnak és együttműködésnek egyaránt betudható.

Az EU ún. igazságügyi eredménytáblája^[5] szerint az elektronikus hírközlésre vonatkozó uniós jogalkotás célja a verseny fokozása, az egységes piac fejlesztése, valamint a beruházás, az innováció és a növekedés ösztönzése, az e körben alkotott szabályok hatékony végrehajtása pedig alacsonyabb végfelhasználói árakon jobb minőségű szolgáltatás nyújtását biztosíthatja, vagyis a fogyasztói jogokra pozitív hatást gyakorolhat. A Bizottság 2019. évi jelentése szerint az elektronikus hírközlés területén – annak ellenére, hogy jelentősen növekedett a bíróságok ügyforgalma – a tagállamok többsége csökkentette a nemzeti szabályozó hatóságok határozataival szembeni bírósági felülvizsgálati ügyek átlagos hosszát.^[6] A 2020. évi eredménytábla szerint a bíróságok ügyterhe tovább növekedett, és a legtöbb tagállam növekedést tapasztalt az eljárások átlagos hosszában mind 2017-hez, mind 2013-hoz képest.^[7] Magyarország esetében az elektronikus hírközlési ügyekben indult közigazgatási perek számát illetően szignifikáns növekedés nem tapasztalható, 2013 és 2018 között évente átlagosan 19 ügyben döntött a bíróság első fokon. Figyelemmel arra, hogy a hazánkban jellemzően kétfokú hírközlési hatósági felügyeleti eljárásokhoz egyfokú rendes bírósági felülvizsgálati szakasz kapcsolódott a vizsgált időszakban, másodfokú bírósági eljárásra kevés, statisztikailag elhanyagolható esetben került sor, illetve a rendkívüli perorvoslatok (felülvizsgálati eljárások) száma is igen alacsony volt, a felülvizsgálati döntések száma jellemzően csökkent. Ugyanakkor az eljárások átlagos hossza az uniós trenddel egyezően hazánkban is növekedett.^[8]

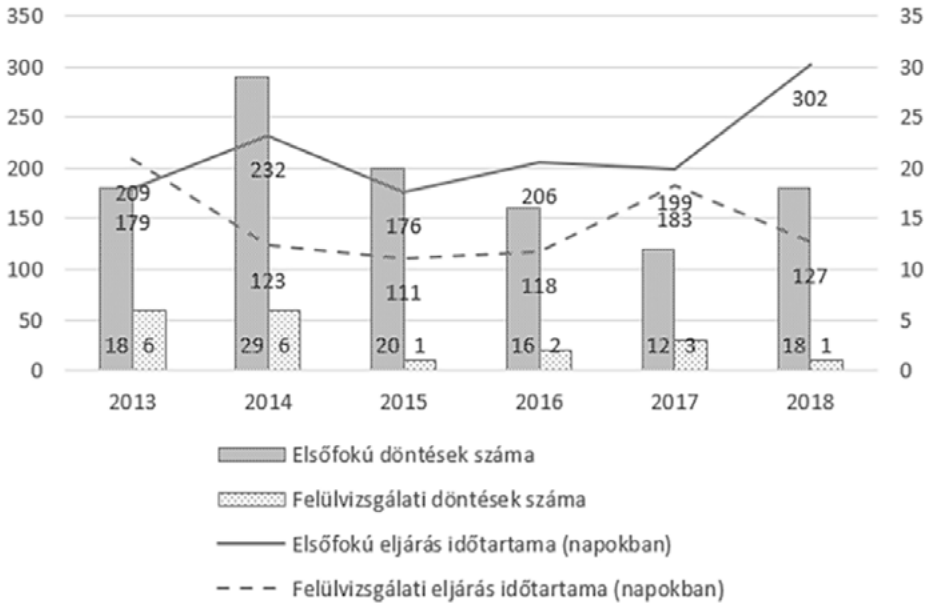
[5] Az Európai Bizottság rendszeresen kiadott jelentése, amely bemutatja az igazságszolgáltatási rendszerek hatékonyságára, minőségére, függetlenségére vonatkozó paraméterek éves áttekintését a 2012. évtől kezdődően.

[6] A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Központi Banknak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, valamint a Régiók Bizottságának – Az EU 2019. évi igazságügyi eredménytáblája (COM(2019) 198 végleges) 3.1.4. pont.

[7] A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Központi Banknak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az EU 2020. évi igazságügyi eredménytáblája (COM(2020) 306 végleges) 3.1.4. pont.

[8] Forrás: NMHH.

Elektronikus hírközlési ügyben indult közigazgatási perek Magyarországon

1. ábra: Elektronikus hírközlési ügyben indult közigazgatási perek Magyarországon
(Forrás: NMHH)

Mindez – figyelembe véve azt is, hogy a bizottsági jelentések szerint egyes bíróságok esetében a releváns ügyek alacsony száma miatt az éves adatok egyetlen kivételenül hosszú vagy rövid ügytől is függhetnek – arra enged következtetni, hogy az uniós jogot átültető elektronikus hírközlésre vonatkozó szabályok érvényesítése iránti hírközlési hatósági eljárások relatíve alacsony száma kerül a nemzeti bíróságok elé, ugyanakkor ezen ügyek elintézése hosszabb időt vesz igénybe, vagyis a bíróságok jellemzően az összetettebb ügyeket vizsgálják.

II. A HÁLÓZATSEMLEGESSÉG, MINT ÚJ, MODERN FOGYASZTÓI JOGVÉDELMI ESZKÖZ

Az elektronikus hírközlés európai uniós szabályozási teendői között régóta feladatként szerepelt az internet hálózatsemlegességének (net neutrality) megteremtése. Az Európai Bizottság már 2009-ben nyilatkozatot fogalmazott meg

az internet semlegességéről (2009/C 308/02),^[9] majd több előterjesztésben is konkrét javaslatok szerepeltek. Ezek azonban nem hoztak sikert, mivel alacsony kötelező erővel rendelkeztek.

A hálózatsemlegesség azért vált az internet-hozzáférés központi témájává, mivel a technológiából adódóan minden szolgáltató alkalmaz „ésszerű forgalom-szabályozást”. Ennek célja, hogy összességében optimalizálja az internetforgalmat, és ezzel javítsa az átviteli minőséget. Ezt alapvetően megkülönböztetéstől mentesen és arányosan kellene megtenni a szolgáltatóknak, és a szükségesnél hosszabb ideig nem tarthatók fenn. Ez az ésszerű forgalom-szabályozás nem igényli olyan technológiák használatát, amelyek az internet-hozzáférési szolgáltatáson továbbított adatforgalom konkrét tartalmát nyomon követné.^[10] Egyes szolgáltatók azonban, ezen túllépve, bizonyos tartalmakat, alkalmazásokat vagy szolgáltatásokat, illetve azok meghatározott kategóriáit leltiltották, lelassították, módosították, korlátozták, nyilvánvalóan azért, hogy saját vagy olyan tartalmakat/alkalmazásokat részesítsenek előnyben, amelyekre külön szerződésük van. Ezek a korlátozások kedvezőtlen hatást gyakorolnak a végfelhasználók számára elérhető választékra és az innovációra, továbbá a végfelhasználók ezen korlátozásokról nem feltétlenül tudnak, csak egy alacsonyabb színvonalú szolgáltatást/tartalmat érzékelnek.

Uniós szinten emiatt elhatározták, hogy hatékony rendelkezésekkel biztosítják a hálózatsemlegességet az internet-hozzáférési szolgáltatásokkal kapcsolatban. A legfontosabb cél, hogy ezt a fenti magatartást megakadályozzák, és, ha mégis vannak valamilyen jellegű korlátozások, arról a végfelhasználók tudjanak, hogy tájékozott döntést tudjanak hozni. E rendelkezéseket az Egyetemes Szolgáltatási Irányelv alkalmazandó rendelkezésein felül kell alkalmazni,^[11] és a tagállamok fenntarthatnak vagy elfogadhatnak ezeken a rendelkezéseken túlmutató intézkedéseket is. A Kódex^[12] az általános maximum harmonizációs megközelítés ellenére fenntartotta a tagállamok további és részletesebb szabályozási lehetőségét.

A Nyílt Internet-hozzáférés Rendelet foglalkozik részletesen a követelményekkel, így a tájékoztatási kötelezettségekkel is. A Nyílt Internet-hozzáférés Rendelet megfogalmazza azt az általános elvárást, hogy az internet-hozzáférési szolgáltatással a végfelhasználó vagy szolgáltató helyétől, berendezésétől, illetve az információ, tartalom, alkalmazás vagy szolgáltatás helyétől, származásától vagy rendeltetésétől függetlenül kell biztosítani a hozzáférést. Ez az ál-

[9] HL C 308/2 2009.12.18.

[10] 9-10. Preambulumbekezdés, A nyílt internet-hozzáférés megteremtéséhez szükséges intézkedések meghozataláról, továbbá az egyetemes szolgáltatásról, valamint az elektronikus hírközlő hálózatokhoz és elektronikus hírközlési szolgáltatásokhoz kapcsolódó felhasználói jogokról szóló 2002/22/EK irányelv és az Unión belüli nyilvános mobilhírközlő hálózatok közötti barangolásról (roaming) szóló 531/2012/EU rendelet módosításáról szóló, 2015. november 25-i (EU) 2015/2120 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2015. L 310., 1. o.). (A továbbiakban: Nyílt Internet-hozzáférés Rendelet).

[11] 18. Preambulumbekezdés, Nyílt Internet-hozzáférés Rendelet.

[12] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1972 irányelve (2018. december 11.) az Európai Elektronikus Hírközlési Kódex létrehozásáról HL L 321/36 2018.12.17.

talános szabály azonban nem jelenti, hogy más szabályozási alapon ne lehetne korlátozni a jogszerűtlen szolgáltatásokat vagy tartalmakat. Az internetes tartalmak közvetett korlátozás tárgyai sem lehetnek, így a szolgáltatás kereskedelmi és technikai feltételei és jellemzői – így például az ár, az adatmennyiség vagy a sebesség, illetve az internet-hozzáférési szolgáltatók kereskedelmi gyakorlata – sem korlátozhatják azt, hogy a végfelhasználó dönthesse az elérni kívánt tartalomról. A rendelet egyértelműen rögzíti, hogy az „internetes forgalmat – függetlenül annak küldőjétől és fogadójától, a hozzáfért vagy terjesztett tartalomtól, az igénybe vett vagy nyújtott alkalmazásoktól vagy szolgáltatásoktól, valamint a használt végberendezéstől – megkülönböztetéstől, korlátozástól vagy beavatkozástól mentesen, egyenlő bánásmódot biztosítva kell kezelniük”. Ez alól csak a fent már említett, észszerű forgalomszabályozás a kivétel, amelyet ugyancsak átláthatóan, megkülönböztetésmentesen és arányosan kell megtenni, és szolgáltatásforgalmi kategóriák hozhatók létre objektíven, különböző követelmények alapján. A konkrét tartalmak nem nyomonkövethetők, és az intézkedéseket nem lehet a szükségesnél hosszabb ideig fenntartani.

Az internet-hozzáférési szolgáltatók forgalomszabályozási intézkedéseket csak

- a. uniós jogalkotási aktusoknak vagy az uniós joggal összhangban lévő nemzeti jogszabályoknak való megfelelés, vagy az említett uniós jogalkotási aktusokat vagy nemzeti jogszabályokat végrehajtó, az uniós jognak megfelelő intézkedéseknek való megfelelés alapján, ideértve a bírósági döntéseket illetve a megfelelő hatáskörrel felruházott közigazgatási szervek határozatait is;
- b. az integritás és biztonság megőrzése a hálózat, a hálózaton keresztül nyújtott szolgáltatások, valamint a végfelhasználók végberendezései tekintetében;
- c. közelségi hálózati torlódás megelőzése, valamint a kivételes vagy ideiglenes hálózati torlódás hatásainak csökkentése, amennyiben biztosított az egyenlő bánásmód a forgalom azonos típusai tekintetében tarthatnak fenn, vagy vezethetnek be.

A nyilvános elektronikus hírközlési szolgáltatásokat nyújtó szolgáltatók – ideértve az internet-hozzáférési szolgáltatókat, valamint a tartalmak, alkalmazások és szolgáltatások nyújtóit is – szabadon kínálhatnak az internet-hozzáférési szolgáltatásoktól eltérő, bizonyos tartalomra, alkalmazásokra vagy szolgáltatásokra, vagy ezek kombinációjára optimalizált szolgáltatásokat, amelyek esetében az optimalizáció szükséges ahhoz, hogy teljesüljenek a meghatározott minőségi szintet igénylő tartalomra, alkalmazásokra vagy szolgáltatásokra vonatkozó követelmények. A nyilvános elektronikus hírközlési szolgáltatók, ideértve az internet-hozzáférési szolgáltatókat is, csak akkor kínálhatnak ilyen szolgáltatásokat vagy segíthetik elő ilyen szolgáltatások nyújtását, ha a hálózati kapacitás megfelelő e szolgáltatások internet-hozzáférési szolgáltatások mellett történő nyújtására. Az említett szolgáltatások nem vehetők igénybe vagy kínál-

hatók internet-hozzáférési szolgáltatások helyettesítésére, és nem befolyásolhatják hátrányosan a végfelhasználó rendelkezésére álló internet-hozzáférési szolgáltatások elérhetőségét vagy általános minőségét.

A szóban forgó rendelet szerint az internet-hozzáférési szolgáltatóknak egyértelmű, világos, könnyen érthető tájékoztatást kell nyújtaniuk a végfelhasználók számára arról, hogy:

- a szolgáltató által alkalmazott forgalomszabályozási intézkedések miként befolyásolhatják az internet-hozzáférési szolgáltatás minőségét, valamint a végfelhasználó magánéletének és személyes adatainak védelmét;
- az esetleges mennyiségi korlátozás, a sebesség és más szolgáltatásmi-nőségi paraméterek a gyakorlatban hogyan befolyásolhatják az internet-hozzáférési szolgáltatásokat és különösen a tartalmak, alkalmazá-sok és szolgáltatások használatát;
- az internet-hozzáférési szolgáltatásoktól eltérő, bizonyos tartalomra, alkalmazásokra vagy szolgáltatásokra vagy ezek kombinációjára op-timalizált szolgáltatások, amelyekre egy adott végfelhasználó előfizet, a gyakorlatban hogyan befolyásolhatják e végfelhasználó számára nyúj-tott internet-hozzáférési szolgáltatásokat;
- az internet-hozzáférési szolgáltatás minimális, rendes körülmények kö-zött elérhető, maximális, és a hirdetésekben megadott le- és feltöltési sebességéről helyhez kötött hálózat esetében, illetve a becsült maximá-lis és a hirdetésekben megadott le- és feltöltési sebességéről mobil há-lózatok esetében, továbbá arról, hogy a hirdetésekben megadott le- és feltöltési sebességtől való jelentős eltérések miként érinthetik a végfel-használók jogai gyakorlását;
- a fogyasztó rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségekről, ha az inter-net-hozzáférési szolgáltatás tényleges teljesítménye folyamatosan vagy rendszeresen, ismétlődő jelleggel eltér megadott teljesítménytől.

A fenti szabályok betartását és hatékony érvényesülését a nemzeti szabályo-zó hatóságnak, tanúsítási és nyomonkövetési mechanizmus keretében kell vég-rehajtaniuk, és maga a rendelet a szabályok megsértése esetére a nemzeti jog szerinti hibás teljesítés jogkövetkezményeit rendeli alkalmazni.^[13]

A Hatóság gyakorlatában a Nyílt Internet-hozzáférés Rendelet értelmezése, alkalmazása az ún. zero-rating vagy „nullás díjszabású” szolgáltatáscsomagok kialakításához kapcsolódóan merült fel. Ilyen szolgáltatáscsomagokról akkor beszélünk, amikor egy meghatározott alkalmazás vagy alkalmazáscsoport által generált adatforgalom díjmentes, vagy ha a preferált adatforgalom nem számít

[13] Nyílt Internet-hozzáférés Rendelet 4. Cikk

bele a végfelhasználó, az előfizető adatforgalmi keretébe.^[14] A Hatóság a kérdéskört érintő, jelentősebb ügyeiben a nullás díjszabást az utóbbi módon biztosító mobilinternet-csomagokat elemezte.

A bíróság a Hatóság első ilyen döntésének felülvizsgálata során megállapította, hogy forgalomkezelés megkülönböztetésének tilalma kifejezett, mintegy elvi követelmény, és e körben elégséges csak a megkülönböztetésmentesség előírásába történő ütközés megsértésének igazoltsága és bizonyítottsága a jogsértés megállapításához.^[15]

A Hatóság másik két ügyében az egyik internet-hozzáférést biztosító mobilszolgáltató olyan csomagokat kínált, amelyek keretében az egyes alkalmazásokat és szolgáltatásokat úgy részesítette a nullás díjszabás kedvezményében, hogy az ettől eltérő alkalmazásokat lassítással korlátozta, amikor az előfizető elérte az adatforgalmi korlátot. Az ügyfelek, miután ezt az adatmennyiséget kimerítették, továbbra is korlátlanul használhatták ezeket az alkalmazásokat és kiemelt szolgáltatásokat, miközben a többi rendelkezésre álló alkalmazás és szolgáltatás forgalmát lassította a szolgáltató.

A Hatóság e döntéseinek felülvizsgálata során a hazai bíróság az Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatalát kezdeményezte.

Az Európai Unió Bírósága ebben az ügyben első ízben értelmezte a Nyílt Internet-hozzáférés Rendeletet, és elvi jelentőségű megállapításokat tett. E körben kimondta, hogy a rendeletről következik, hogy a nemzeti szabályozó hatóságoknak egy adott internet-hozzáférési szolgáltató szolgáltatásait a végfelhasználók jogvédelmére tekintettel kell vizsgálniuk, figyelembe véve mind az e szolgáltató által a végfelhasználókkal kötött megállapodásokat, mind pedig az említett szolgáltató által alkalmazott kereskedelmi gyakorlatokat. Elvi éllal mondta ki azt is a testület, hogy sértik a végfelhasználók jogait azok az internet-szolgáltatási csomagok, amelyekben az előre meghatározott adatkeretbe be nem számított, kiemelt alkalmazásokat az adatforgalmazási korlát kimerítését követően is igénybe veheti a végfelhasználó, ugyanakkor a kiemelttől eltérő, egyéb alkalmazásokat blokkolja vagy lassítja a szolgáltató.

A Nyílt Internet-hozzáférés Rendeletben foglalt megkülönböztetésmentesség-értelmezésével az Európai Unió Bírósága rámutatott arra, hogy e rendelkezés megsértésének megállapításához nem szükséges annak vizsgálata, hogy a forgalmat blokkoló vagy lassító intézkedések milyen hatással vannak a végfelhasználók jogainak gyakorlására. Ez a rendelkezés ugyanis annak értékeléséhez nem ír elő ilyen követelményt. A bíróság az ilyen csomagok tartalmi vizsgálata körében azt állapította meg, hogy mivel a forgalmat blokkoló vagy

[14] Az Európai Elektronikus Hírközlési Szabályozók Testületének (BEREC) 2016. augusztus 30-án elfogadott, az európai hálózatszemlegességi szabályok alkalmazásáról szóló iránymutatása [Guidelines on the Implementation by National Regulators of European Net Neutrality Rules, BoR (16) 127] nyomán.

[15] Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság MD/21331-10/2016. számú általános hatósági felügyeleti határozat felülvizsgálata során meghozott, elsőfokon jogerőre emelkedett 20.K.30.807/2017/21. számú ítélete.

lassító intézkedések nem a szolgáltatásnak a forgalom meghatározott kategóriái esetében elvárt műszaki minőségére vonatkozó, objektíven különböző követelményeken alapulnak, hanem kereskedelmi jellegű megfontolásokon, ezek az intézkedések önmagukban összeegyeztethetetlenek a Nyílt Internet-hozzáférés Rendelet forgalmak közötti megkülönböztetés tilalmára vonatkozó előírásával.^[16]

IRODALOM

- Fazekas Judit – Szombati Ivett (2020): *A fogyasztóvédelmi igazgatás joga*. Wolters Kluwer, Budapest.
- Fazekas Marianna (2015): *Gazdaság és közigazgatás*. Eötvös Kiadó, Budapest.
- Horváth M. Tamás – Bartha Ildikó (2016): *Közszolgáltatások megszervezése és politikái*. Dialóg Campus, Budapest.
- Lapsánszky András (2021): *Az elektronikus hírközlés gazdasági közigazgatása hazánkban*. Wolters Kluwer, Budapest.
- Lapsánszky András (szerk.) (2013): *Hírközlés-szabályozás, hírközlés-igazgatás hazánkban és az Európai Unióban*. CompLex, Budapest.
- Szamel Katalin – Balázs István – Gajduschek György – Koi Gyula (2011): *Az Európai Unió tagállamainak közigazgatása*. Complex, Budapest.
DOI: <https://doi.org/10.55413/9789632956121>.

JOGFORRÁSOK

- Az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény.
- Az EU 2020. évi igazságügyi eredménytáblája (COM(2019) 198).
- A nyílt internet-hozzáférés megteremtéséhez szükséges intézkedések meghozataláról, továbbá az egyetemes szolgáltatásról, valamint az elektronikus hírközlő hálózatokhoz és elektronikus hírközlési szolgáltatásokhoz kapcsolódó felhasználói jogokról szóló 2002/22/EK irányelv és az Unión belüli nyilvános mobilhírközlő hálózatok közötti barangolásról (roaming) szóló 531/2012/EU rendelet módosításáról szóló, 2015. november 25-i (EU) 2015/2120 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2015. L 310.)
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1972 IRÁNYELVE (2018. december 11.) az Európai Elektronikus Hírközlési Kódex létrehozásáról HL L 321/36 2018.12.17.
- Az Európai Elektronikus Hírközlési Szabályozók Testületének (BEREC) 2016. augusztus 30-án elfogadott, az európai hálózatsemlegességi szabályok alkalmazásáról szóló iránymutatása [Guidelines on the Implementation by National Regulators of European Net Neutrality Rules, BoR (16) 127].
- Az Európai Unió Bíróságának 2020. szeptember 15-én kelt ítélete (nagytanács) a C-807/18. és C-39/19. sz. egyesített előzetes döntéshozatali ügyekben.

[16] Az Európai Unió Bíróságának 2020. szeptember 15-én kelt ítélete (nagytanács) a C-807/18. és C-39/19. sz. egyesített előzetes döntéshozatali ügyekben. Az alapul fekvő bírósági perek a kézirat lezárásakor még folyamatban vannak.

•
Lévainé Fazekas Judit 2022. május 20-án, a Magánjogot Oktatók Egyesületének Kiválósági Díjának átadóján